

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

05 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Toma Nadejda, Boico Victor,

a examinat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscriptie Chișinău, Popov Oleg, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 mai 2019, în cauza penală în privința lui

Cojocari Gheorghe XXXXX, născut la XXXXX.

Termenul de examinare:

prima instanță: 21.06.2017 – 14.12.2018

instanța de apel: 18.01.2019 – 29.05.2019

instanța de recurs: 09.08.2019 – 05.02.2020

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei (sediul Rezina) din 14 decembrie 2018, procesul penal intentat în privința lui Cojocari Gheorghe în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, a fost încetat din motiv că au intervenit alte circumstanțe care condiționează tragerea la răspundere penală.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat în fapt că, Cojocari Gheorghe în perioada XXXXX-XXXXX, deținând funcția de conducător al Gospodăriei Țărănești „XXXXX” înregistrată la primăria XXXXX la XXXXX, cu numărul de înregistrare XXXXX, cod fiscal XXXXX, cu sediul în sat. XXXXX, r-nul. XXXXX, desfășurând activitate agricolă în fitotehnie și în sectorul zootehnic, a tăinuit impozitul pe venit în sumă de 13490 lei și TVA pentru perioadele anilor 2013-2014, în sumă de 93495 lei, prin ce a cauzat un prejudiciu material în proporții deosebit de mari, în sumă de 227985 lei.

Acțiunile lui Cojocari Gheorghe au fost încadrate în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, *evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, adică evaziunea fiscală a întreprinderii prin tănuirea unor obiecte impozabile, ce a condus la neachitarea impozitului în proporții mari.*

3. Nefiind de acord cu sentința, procurorul a declarat apel, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care a încasa de la Cojocari Gheorghe, în beneficiul statului, a prejudiciului cauzat prin fapta ilicită, în sumă de 227985 lei.

În motivarea apelului procurorul a invocat că, în anul 2012, XXXXX a tăinuit impozitul pe venit în sumă de 52682,07 lei; în anul 2013, XXXXX a tăinuit impozitul pe venit în sumă de 30422,07 lei și a diminuat TVA aferentă bugetului de stat în sumă de 34768,08 lei, deci în total suma de 65190,15 lei; în anul 2014, XXXXX a tăinuit impozitul pe venit în sumă de 51385,76 lei și a diminuat TVA aferentă bugetului de stat în sumă de 58726,59 lei, deci în total suma de 110112,35 lei.

Totodată a remarcat, că la 17 august 2018, în Monitorul Oficial cu numărul 309-320(6704-6715) a fost publicată Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, prin care s-au adus modificări și completări la Codul de procedură penală, Codul penal, Codul fiscal, Codul contravențional, Legea privind controlul de stat al activității de întreprinzător.

Așadar, ca urmare a modificărilor respective, legislatorul cere ca suma cumulativă a impozitului, taxei prevăzute de Codul fiscal, contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii sau primei de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente unui an fiscal trebuie să depășească 50 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, pe când în cazul de față sumele menționate mai sus, pentru anii 2012, 2013 și 2014, indicate în actul de învinuire, cumulativ, nu depășesc această limită de 50 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, cu atât mai mult 100 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Conducându-se de prevederile art. art. 53, 275 pct. 9), 322 alin. (1) Cod de procedură penală și art. 10 alin. (1) Cod penal, acuzatorul de stat a solicitat încetarea dosarului penal, de învinuire a lui Cojocari Gheorghe de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, în legătură cu intervenirea unei legi penale mai blânde, care ameliorează situația persoanei.

Deși, s-a solicitat încetarea procesului penal, în ședința de judecată au fost audiați martorii acuzării, inspectorii fiscali ai IFS Rezina, XXXXX și Victor XXXXX care au menționat că cet. Cojocari Gheorghe, în calitate de conducător al GȚ „Cojocaeri Gheorghe”, în perioada XXXXX- XXXXX, desfășurând activitate agricolă în fitotehnie și în sectorul zootehnic, a tăinuit impozitul pe venit în sumă de 134490 lei și TVA pentru perioadele anilor 2013-2014, în sumă de 93495 lei, prin ce a cauzat un prejudiciu material bugetului de stat, în sumă totală de 227985 lei.

Așadar, prin fapta ilicită s-a cauzat un prejudiciu material bugetului de stat care nu a fost recuperat, din care cauză consideră acuzarea că odată cu încetarea procesului penal instanța de judecată urma să dispună și încasarea de la Cojocari Gheorghe a prejudiciului cauzat în sumă de 227985 lei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 mai 2019, apelul a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a reținut ca fiind justificată și întemeiată soluția primei instanțe privind încetarea procesului penal de învinuire a lui Cojocari Gheorghe în temeiul art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal,

din motiv că au intervenit alte circumstanțe care condiționează tragerea la răspundere penală.

În acest sens instanța de apel a reținut că la 17 august 2018, în Monitorul Oficial cu numărul 309-320(6704-6715) a fost publicată Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, prin care s-au adus modificări și completări la Codul de procedură penală și Codul penal. De asemenea au fost operate și un șir de modificări în Codul fiscal, Codul contravențional, Legea privind controlul de stat al activității de întreprinzător.

Prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, a fost modificat și art. 244 Cod penal, care în prezent are următoarea redacție: *„Evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor prin includerea intenționată în documentele contabile, fiscale și/sau financiare, inclusiv în cele electronice, a unor date vădit denaturate privind veniturile sau cheltuielile care nu au la bază operațiuni reale ori care au la bază operațiuni ce nu au existat, fie prin tănuirea intenționată a unor obiecte impozabile, acte contabile, fiscale și/sau financiare, dacă suma cumulativă a impozitului, taxei prevăzute de Codul fiscal, contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii sau primei de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente unui an fiscal depășește 50 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.*

Pct. b) dacă suma cumulativă a impozitului, taxei prevăzute de Codul fiscal, contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii sau primei de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente unui an fiscal depășește 100 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.”

Conform hotărârii Guvernului RM nr. 868 din 22.11.2011, a fost aprobat quantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2012, în mărime de 3550 lei, pentru utilizare în modul stabilit de legislație.

Conform hotărârii Guvernului RM nr. 951 din 20.12.2012, a fost aprobat quantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2013, în mărime de 3850 lei, pentru utilizare în modul stabilit de legislație.

Conform hotărârii Guvernului RM nr. 1000 din 13.12.2013, a fost aprobat quantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2014, în mărime de 4225 lei, pentru utilizare în modul stabilit de legislație.

Deci, 50 de salarii medii lunare pe economie în anul 2012, reprezenta suma de $50 \times 3550 = 177.500$ lei, iar în anul 2013, reprezenta suma de $50 \times 3850 = 192.500$ lei și 50 de salarii medii lunare pe economie în anul 2014, reprezenta suma de $50 \times 4225 = 211.250$ lei.

Potrivit rechizitoriului rezultă că în anul 2012, XXXXX a tănuit impozitul pe venit în sumă de 52682.07 lei; în anul 2013, XXXXX a tănuit impozitul pe venit în sumă de 30422.07 lei și a diminuat TVA aferentă bugetului de stat în sumă de 34768,08 lei, deci în total suma de 65190,15 lei; în anul 2014, XXXXX a tănuit impozitul pe venit în sumă de 51385,76 lei și a diminuat TVA aferentă bugetului de stat în sumă de 58726,59 lei, deci în total suma de 110112,35 lei.

Ca urmare a modificărilor respective, legislatorul cere ca suma cumulativă a impozitului, taxei prevăzute de Codul fiscal, contribuției de asigurări sociale de

stat obligatorii sau primei de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente unui an fiscal trebuie să depășească 50 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, pe când în cazul de față sumele menționate mai sus, pentru anii 2012, 2013 și 2014, indicate în actul de învinuire, cumulativ, nu depășesc această limită de 50 salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, cu atât mai mult 100 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Totodată a reținut instanța de apel că, prima instanță întemeiat și legal a încetat procesul penal de învinuire a lui Cojocari Gheorghe în temeiul art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal, din motiv că au intervenit alte circumstanțe care condiționează tragerea la răspundere penală, or prin modificările operate prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, la 17 august 2018, publicată în Monitorul Oficial cu numărul 309-320(6704-6715), s-au adus modificări și completări la Codul penal, fapta imputată inculpatului în circumstanțele din rechizitoriu, nu mai constituie infracțiune.

Instanța de apel a considerat neîntemeiată solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea de la Cojocari Gheorghe, în beneficiul statului a prejudiciului cauzat prin fapta ilicită, în sumă de 227985 lei.

În susținerea acestei opinii, având în susținere prevederile art. 220 alin. (1)-(3) Cod de procedură penală și art. 1398 alin. (1) Cod civil, instanța de apel a menționat că inculpatul nu a comis vreo faptă prejudiciabilă prevăzută de legea penală, capabilă să instituie răspunderea civilă a ultimului pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune.

Astfel, conform informației eliberate la data de XXXXX de către Direcția Deservire Fiscală Rezina, se atestă că XXXXX c/f XXXXX a fost radiat din Registrul Fiscal, iar în sistemul informațional al Inspectoratului Fiscal de Stat, nu are restanțe față de bugetul public național (f. d. 107).

În asemenea circumstanțe, instanța de apel a respins solicitarea acuzatorului de stat, menționând că XXXXX nu are restanțe față de bugetul public național.

5. Procurorul contestă decizia instanței de apel cu recurs ordinar, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicitând casarea acesteia cu trimiterea cauzei la o nouă rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului procurorul remarcă faptul că instanța de apel a constatat că la momentul examinării cauzei penale în instanța de fond, XXXXX era radiată din Registrul de stat al întreprinderilor și în temeiul lichidării sale nu avea restanțe la bugetul de stat.

Consideră că, instanțele de fond au neglijat faptul că răspunderii penale este supus în cadrul prezentului proces penal nu XXXXX care într-adevăr era lichidată la momentul examinării fondului cauzei penale, dar conducătorul acesteia, persoana fizică Cojocari Gheorghe, care este subiect al răspunderii penale pentru fapta de evaziune fiscală.

Obligațiunea de plată a echivalentului fraudei fiscale de care a beneficiat deopotrivă XXXXX și nemijlocit inculpatul Cojocari Gheorghe nu s-a stins ca urmare a încetării procesului penal pe temeiurile prevăzute la art. 275 pct. (9) raportate la prevederile art. 285 și respectiv 332 Cod de procedură penală, or, temeiul încetării procesului penal invocat de către prima instanță, necontestat de către inculpat sau apărătorul său și însușit de către instanța de apel este prin definiție unul de nereabilitare.

În condițiile precitate, acuzarea de stat consideră că fapta de săvârșirea căreia inculpatul Cojocari Gheorghe a fost învinuit a avut loc, doar că la etapa cercetărilor judecătorești în instanța de fond a intervenit o lege penală care a scos fapta în speță din sfera de acțiune a legii penale.

Astfel relatează recurentul că, în partea descriptivă a sentinței nu se regăsesc argumente explicite din care ar rezulta că fapta incriminată inculpatului Cojocari Gheorghe a fost săvârșită de către aceasta, indiferent de faptul dacă la momentul pronunțării sentinței acea faptă întrunea sau nu elementele infracțiunii.

Eroarea admisă de către instanța de fond a fost tolerată și în consecință însușită de către instanța de apel care a argumentat că sentința contestată nu comportă și nu este afectată de incidente procedurale.

Un alt motiv care în opinia acuzării de stat urma să condiționeze casarea, inclusiv din oficiu a sentinței, este constatarea netemeinică a unor circumstanțe de fapt și raportarea lor nejustificată la normele de procedură penală în vigoare la momentul examinării cauzei penale în fond.

Remarcă că prima instanță greșit a constatat că acuzatorul de stat a renunțat la acuzare în ședința din 14 decembrie 2018, or, procurorul a solicitat nu altceva decât încetarea procesului penal în temeiul prevederilor art. 275 pct. 9) Cod de procedură penală, raportat la prevederile art. 285 și 332 al aceluiași Cod.

Mai invocă partea acuzării, că dispunând încetarea procesului penal în temeiul intervenirii altor circumstanțe care condiționează tragerea la răspundere penală, prima instanță urma să-l tragă pe respectivul la răspundere penală, nu să înceteze procesul penal în privința acestuia.

Astfel, consideră că prima instanță și-a însușit o formulare nereușită, având de fapt în vedere existența unor circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

6. Verificând argumentele recursului declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal decide inadmisibilitatea acestuia, din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate

de recurent, or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Potrivit practicii judiciare constante erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Colegiul reține că recurentul invocă ca temei pentru recurs pct. 6) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, care statuează că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile când *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția*.

Sub acest aspect, instanța de recurs reține că partea acuzării invocă în principiu dezacordul cu soluția instanței de apel de respingere a solicitării invocate în apel, cu privire la încasarea din contul lui Cojocari Gheorghe în beneficiul statului a prejudiciului cauzat prin fapta ilicită în sumă de 227985 lei.

Colegiul penal consideră neîntemeiate argumentele recurentului, care critică soluția instanței de apel sub aspectul respingerii cerinței procurorului cu privire la încasarea din contul lui Cojocari Gheorghe în beneficiul statului a prejudiciului cauzat prin fapta ilicită în sumă de 227985 lei.

Aceasta deoarece, instanța de apel judecând cauza, a cercetat nemijlocit, sub toate aspectele probele prezentate de părți, pe care le-a apreciat în mod obiectiv, ajungând corect la concluzia respingerii apelului și menținerii sentinței primei instanțe.

Astfel, din conținutul deciziei instanței de apel, rezultă cert motivele pentru care a fost menținută sentința, în acest sens instanța de apel respectând și prevederile art. 414 alin. (1), (5) și 417 alin. (8) Cod de procedură penală, și în hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul acuzatorului de stat, aceasta cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată, așa cum este indicat în pct. 4 din prezenta decizie, soluție pe care instanța de recurs și-o însușește pe deplin.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de instanțele de fond. Or, în cazul în care instanțele de fond și-au motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările, care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției acestor instanțe (*hotărârile CEDO Garcia Ruis c. Spaniei, Helle c. Finlandei*).

Cu referire la celelalte argumente invocate în recurs, prin care se susține că, prima instanță nu a constatat fapta ca fiind dovedită, că prima instanță a admis o eroare indicând că acuzatorul de stat a renunțat la acuzare, că prima instanță și-a însușit o formulare nereușită în privința indicării temeiului de încetare a procesului, Colegiul penal menționează, că argumentele respective nu au fost

invocate de în cererea de apel, în consecință fiind pasibile respingerii de către instanța de recurs, deoarece, potrivit art. 427 alin. (2) Cod de procedură penală, temeiurile menționate la alin. (1) pot fi invocate în recurs doar în cazul în care au fost invocate în apel sau încălcarea a avut loc în instanța de apel.

Reieșind din procesul-verbal al ședinței instanței de apel din 20 februarie 2019, rezultă că procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg a solicitat admiterea apelului și încasarea de la inculpat a sumei de 27985 lei în contul statului, fără a aduce alte critici sentinței atacate (f. d. 146).

Din considerentele expuse, Colegiul penal conchide că recursul ordinar depus de către procuror, urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 mai 2019, în cauza penală în privința lui *Cojocari Gheorghe XXXXX*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **05 martie 2020**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Toma Nadejda

Boico Victor